

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. Тая Паскалева Стойчева, доз
Директор на Филиал Хасково, Тракийски университет - Стара Загора

на дисертационен труд за присъждане на образователната
и научна степен „доктор“
професионално направление 7.4. „Обществено здраве“, докторска програма
„Управление на здравните грижи“

Автор: Катя Стефанова Кичукова

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка

Катедра: Управление на здравните грижи

Тема: „Продължаващото обучение като средство за повишаване на професионалната компетентност на медицинските лаборанти“

Научни ръководители: проф. Биянка Торньова, дп. доц. Тая Танева, дпс.

1. Общо представяне на процедурата

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на МУ – Пловдив и включва следните документи: автобиография с подпис на докторанта, протокол от КС с положително решение за готовността за защита, копие на дипломи за завършени ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ с приложенията, заповед за зачисляване, заповед за отчисляване с право на защита, списък с публикациите, свързани с темата на дисертационния труд, протокол от изпит-докторантски минимум по специалността, декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи. Представените административни документи са добре оформени и коректно.

Докторантът е приложил три публикации по темата.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Катя Стефанова Кичукова завършва ПМИ гр. Сливен, специалност „Медицински лаборант“ през 1993г., а през 2007г. придобива ОКС „бакалавър“ по „Управление на здравните грижи“ в Медицински факултет на Тракийски университет. През 2012г. ОКС „магистър“ по „Управление на здравните грижи“ в Медицински университет - Пловдив. Факултет по обществено здраве.

Професионалната и дейност започва от 1989г. до 2001г., като медицински лаборант в Клинична лаборатория на Общинска болница в гр.

Котел. От 2001г. до 2009г. работи като медицински лаборант в Клинична лаборатория към МБАЛ АД "Проф. Д-р Стоян Киркович" - Стара Загора - Централна клинична лаборатория. От 2009г. е преподавател в Медицински колеж при Тракийски университет – Стара Загора – специалност „Медицински лаборант“. От 2016г. до настоящия момент старши преподавател в Медицински колеж при Тракийски университет – Стара Загора.

Катя Кичукова участва в провеждането на учебно-практически занятия на студенти от специалност „Медицински лаборант“ в Медицински колеж – Стара Загора. Като преподавател надгражда своите знания и умения и е участвала в 14 курса за повишаване на професионалната квалификация и обучения по програма „Еразъм+“.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Дисертационният труд е посветен на актуален проблем в медицинската практика, свързан с продължаващото обучение на медицинските лаборанти в контекста на повишаване на професионалната им компетентност. В съвременните условия на социални, икономически и ценностни промени в нашето общество, значимостта на ученето през целия живот все повече нараства. С особена сила това се отнася за условията на пандемичната ситуация от COVID-19, която постави на изпитание способността на хората да се справят в предизвикателни и сложни ситуации, в които съществува риск за здравето и живота. Пред най-голямо предизвикателство беше изправен потенциалът на медицинските специалисти, в това число и медицинските лаборанти, бързо да придобият нови компетентности за диагностиране, изследвания и лечение по най-високи стандарти и с изключително значение за общественото здраве.

Темата на дисертацията е изключително актуална и от гледна точка на обективния факт, че в съвременните условия на бурно развитие на медицинската наука знанията бързо остаряват и обуславят необходимостта от продължаващо обучение на медицинските лаборанти, и усъвършенстване на професионалната им компетентност.

4. Познание на проблема

Докторантката показва добра информираност по изследваната проблематика, като за това спомага богатият ѝ практически опит в тази област. Според направената литературна справка, по предложената тема са ползвани както български, така и чуждестранни литературни източници.

Общият брой цитирани литературни източници е 221, от които 122 на кирилица и 109 на латиница.

5. Методика на изследването

Методиката е представена подробно и изчерпателно. Целта на предложения труд е да се проучат субективните детерминанти на необходимостта от продължаващото обучение като средство за повишаване на професионалната компетентност на практикуващите медицински лаборанти, студентите от специалност „Медицински лаборант“ и работодателите (лабораторни лекари). За реализиране на поставените седем задачи са обособени три групи логически единици: студенти, медицински лаборанти и лабораторни лекари. Технически единици на наблюдението са: Медицински колеж, Тракийски университет - Стара Загора, Медицински лаборатории в градовете Стара Загора, Казанлък, Сливен, Ямбол и Раднево.

По отношение на методиката на проучването докторантката е съчетала няколко основни метода за изследване, адекватни на поставените за решаване цел и задачи – анкетен, контент-анализ, наблюдение. Разработени са анкетни карти за всяка от групите изследвани лица. Анкетните карти представляват система от въпросници и стандартизирани психологически тестове. Въпросниците са разработени специално за проучването и целят изследване на основните променливи и дескрипторите в изследването. Анкетните карти съдържат по три модула, които позволяват сравнимост на информацията за различните целеви групи (формулирани са релевантни въпроси за всяка от целевите групи). Модулите са подходящо структурирани - „Социално-психологически“, „Личностно-психологически“ и „Професионално-образователен“. Съдържат богат инструментариум от въпросници и тестове.

Статистическата обработка на емпиричните данни е извършена с помощта на пакета за статистически анализи, предназначен за проучвания в социалните науки STATISTICA. Използвани са следните основни статистически анализи: Т-тест на Спюдент-Фишер, корелационен анализ, дисперсионен анализ (ANOVA), факторен анализ, коефициент на надеждност Cronbach и процентен анализ.

6. Характеристика и оценка на дисертационни труд

Дисертационният труд е представен в общ обем от 192 стандартни страници. Композиран е от въведение, три глави, включително изводи, препоръки и заключение, библиография и 3 приложения. Данните от проучването са богато онагледени от 38 фигури и 55 таблици, което поставя достъпен и лесно четивен фундамент на дисертационния труд.

В увода авторката обосновава актуалността и значимостта на изследователския проблем и мотивацията за неговото проучване.

В първа глава е представен литературен обзор по темата. Обсъждат се основни проблеми на образованието за възрастни, ученето през целия живот и обучението и реализацията на медицинските лаборанти. Дефинират се понятия свързани с темата на дисертацията като „учене през целия живот“, „перманентно образование“, „продължаващо образование“, „продължаващо обучение“, „продължаващо професионално обучение и образование“, „възрастен учащ“, „компетентност“, „професионална компетентност“. Изложението има логически ход, който последователно обхваща исторически данни за лаборантската дейност като част от медицината, влиянието на промените в съвременния свят върху обучението и реализацията на медицинските лаборанти, идеите за образованието на възрастни и ученето през целия живот, университетското образование и идеята за компетентност чрез продължаващо образование и обучение, продължаващото обучение и кариерното развитие, професионални компетенции, специфика на професионалната подготовка на медицинските лаборанти, мотивация за дейност и учене. Предоставената ни актуална и голяма по обем научна информация предизвиква мотивирано основание на авторката от настоящото научно проучване.

Втора глава на дисертационния труд е посветена на концепцията на емпиричното изследване. В представения труд логично са изведени хипотеза, цел, предвидените задачи за решаване, обект на изследването, предмет на изследване, контингент на изследването, единици и признаци на наблюдение – факториални и резултативни. Събраната информация е достатъчна по обем, за да се получат надеждни резултати. Те са умело анализирани и интерпретирани от докторантката.

В трета глава е направен задълбочен, прецизен и изчерпателен анализ на резултатите от емпиричното изследване. Именно тук проличават уменията на автора за интерпретация на статистически релевантни резултати. Извършен е голям по обем статистически анализ с надеждни статистически процедури. Формулираните обобщени изводи са в резултат на статистически издържания анализ на честотни разпределения, корелационни, дисперсионни зависимости и влияния.

Формулирани са 12 извода от емпиричното проучване, които произтичат от анализа на резултатите. Един от основните и значими изводи е, че медицинските лаборанти считат разкриването на профилирана специализация за необходимо и като причини посочват повишените изисквания към лабораторните специалисти и недостигът на такива. Те са убедени, че профилираната специализация би ги направила по-успешни на пазара на труда

и декларират готовност за започване на такава, дори ако се наложи продължително отсъствие от работа.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката.

Заслужава да бъдат изтъкнати следните по-важни научни приноси в настоящия дисертационен труд, които са от методологичен, теоретичен и практико-приложен характер:

1. Проведено е задълбочено и пълно изследване на нагласите за продължаващо обучение на медицинските лаборанти и е систематизирана идеята за учене през целия живот и нейното прилагане към продължаващото професионално развитие на медицинските лаборанти.
2. Обогатена е научната информация за историческото развитие на лабораторните анализи, възникването на специалност „Медицински лаборант“ и нейното развитие.
3. Разработена е авторска изследователска методика за проучване на субективната необходимост на студенти, медицински лаборанти и лабораторни лекари от продължаващо обучение, и в частност за разкриването на профилирани специализации за медицински лаборанти.
4. Изследвана е мотивацията за учене, за упражняване на професията и на мотивацията за постижения като основни фактори за продължаващо професионално развитие.
5. Дисертационният труд е научна обосновка на необходимостта от разширяване на възможностите за повишаване на професионалните компетенции, за професионално развитие и кариерно израстване чрез продължаващо обучение за медицински лаборанти.
6. Обобщени са изводи и препоръки за промени в Националната нормативна рамка за учене през целия живот за специалистите по здравни грижи.

Въз основа на получените резултати и направените изводи докторантката е направила оригинални препоръки към държавни органи и образователни институции. Направените препоръки значително биха допринесли за качествена промяна и нови възможности, свързани с продължаващото обучение на медицинските лаборанти.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Основни резултати от разработката са отразени в 3 публикации в реномирани научни издания, като по съдържание са напълно свързани с

проблематиката на дисертацията. На две от публикациите К. Кичукова е първи автор.

9. Автореферат

Авторефератът е оформен съгласно изискванията. Правилно и коректно отразява разделите на дисертационния труд и е с много добро техническо оформление.

10. Лични впечатления

Личните ми впечатления от Катя Кичукова са много добри. Като етичен, отговорен колега и преподавател с възможности за развитие на творческия потенциал.

Заклучение: Представеният дисертационен труд е задълбочено научно изследване върху проблема за продължаващото обучение на медицинските лаборанти и напълно отговаря на актуалните изисквания за придобиване на образователната и научна степен "Доктор".

На основание на изтъкнатите качества и приноси на дисертационния труд на Катя Стефанова Кичукова убедено давам своята **положителна оценка** и предлагам на уважаемите членове на научното жури да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ на **Катя Стефанова Кичукова** в докторска програма „Управление на здравните грижи“.

13. 06. 2022г.

Рецензент:
/доц. Таня Паскалева Стойчева, доц/

Заличено на основание
Чл.5 §1, б."В" Регламент (ЕС)2016/679